

**INTELLEBENCE TRANSPORTATION SYSTEM
and SMART CITY INSTITUTE (ITS-SCI)**

**NGO «International Educators
and Scientists Foundation» IESF**

**WORLD TRENDS IN THE USE
OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN
EDUCATION**

international collective monograph

**Lima, Peru – Kyiv, Ukraine
2023**

NATALIA S. KHATNIUK Правові засади використання штучного інтелекту у сфері надання освітніх послуг у вищих навчальних закладах.....	305
YANA O. KYRYLENKO Вокально-ансамблеве та диригентське мистецтво: інноваційні підходи до підготовки фахівців.....	317
INNA LEVENOK, OLHA SYDORENKO Ukrainisches hub-sprachlabor in facebook für fremdstudenten als interaktive technologie von sprachbeherrschung.....	339
OLGA LEVOSIUK The usage of information- communicative technologies and authentic videos at the english lessons	357
SVITLANA LUCHYK, MARHARYTA LUCHYK Цифрові технології як інструмент підвищення якості вищої освіти в Україні.....	380
OLENA NAHACHEVSKA Activating foreign language communicative competence: applying interactive methods of teaching English for professional purpose.....	400
GANNA A. PLIEKHOVA, MARYNA V. KOSTIKOVA Удосконалення математичної моделі безпечної маршрутизації з врахуванням базових метрик критичності вразливостей.....	418
OLGA PRYKHODKO Сучасний інструментарій управління та контролю за досягненнями компанії: синергетичний ефект в контексті формування інтерактивних технологій	433
VADYM M. RATCHYK Порушення імунних реакцій у хворих з тривалим перебігом хронічного панкреатиту.....	450
KATERYNA S. VASYLENKO Використання інтерактивних технологій у формуванні дослідницької компетентності майбутніх психологів	469
NATALIYA M. VNUKOVA, VASYL M. PYVOVAROV Інтеграція світових освітніх екосистем 4.0 в інформаційно-правовий простір індустрії 4.0.....	489
OXSANA YUDENKO, ANNA FEDCHUK Інноваційні технології у відновленні стану здоров'я осіб, які зазнали травматичного впливу подій війни: освіта в сфері фізичної культури і спорту, реабілітації	517

ВОКАЛЬНО-АНСАМБЛЕВЕ ТА ДИРИГЕНТСЬКЕ МИСТЕЦТВО: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Yana O. KYRYLENKO

PhD in Arts, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Academic and Pop Vocal
Faculty of Musical Art and Choreography
Borys Grinchenko Kyiv University
04053, 18/2 Bulvarno-Kudriavska, Kyiv, Ukraine
y.kyrylenko@kubg.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9823-3897>

Анотація. Дослідження присвячене вивченню інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, які застосовуються у вітчизняних та іноземних закладах вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю оновлення та модернізації музичної освіти шляхом впровадження інноваційних підходів до викладання у закладах вищої освіти України.

Мета дослідження – розробити рекомендації щодо подолання проблем, які перешкоджають впровадженню інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Для досягнення мети в процесі дослідження було вирішено низку завдань: проаналізовано особливості підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України і світу та визначено основні підходи, які застосовуються в навчанні; досліджено інноваційні підходи до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва та визначено переваги їх впровадження у закладах вищої освіти України; виявлено основні проблеми впровадження таких підходів та запропоновано шляхи їх вирішення. В ході дослідження використані загальнонаукові методи пізнання: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, асоціації та аналогії.

За результатами дослідження встановлено, що при підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України використовуються переважно традиційні підходи, які є не завжди ефективними. В зв'язку з цим існує необхідність у застосуванні інноваційних підходів: занурення у віртуальну реальність (VR), аналіз жестів, спільні репетиції на спеціалізованих онлайн-платформах, міждисциплінарна співпраця, композиторсько-виконавська співпраця, тренінги з підприємництва та мистецького адміністрування, цифровий та етнопедагогічний підходи. Впровадження таких підходів уповільнює ряд проблем, до яких можна віднести: неврахування сучасних тенденцій

музичної індустрії у навчальних програмах; невідповідність матеріального забезпечення вимогам сучасності; недостатня увага до збереження та вивчення автентичного фольклору; відсутність налагодженої системи міжнародного стажування; низька цифрова грамотність викладачів. Вирішення цих проблем потребує здійснення наступних заходів: забезпечення навчальних закладів необхідним технічним обладнанням; оновлення навчальних програм; збереження автентичного фольклору; забезпечення міжнародного стажування та підвищення цифрової компетентності для викладачів; розширення репертуару.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів закладами вищої освіти України, які здійснюють підготовку фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва.

Ключові слова: вокально-ансамблеве та диригентське мистецтво, інновації, віртуальна реальність, міждисциплінарна співпраця, мистецьке адміністрування.

Вступ. Вокально-ансамблеве та диригентське мистецтво є невід'ємною частиною культурного життя України. Ці види мистецтва мають багату історію та традиції, що сягають глибоко в минуле. В Україні вокально-ансамблеве та диригентське мистецтво вирізняються своєю унікальністю, витонченістю та виразністю.

Значущість вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва відображається у різноманітних аспектах культурного життя нашої держави. Виступи вокальних ансамблів та концерти за участю диригентів стають особливими подіями, які привертають увагу широкої аудиторії та надають можливість насолодитися музикою, сплетеною з українським духом та традиціями. Вокально-ансамблеве та диригентське мистецтво в Україні має глибокі коріння у народній культурі. З давніх часів співання було невід'ємною частиною українських обрядів, свят та сімейних подій. Саме через музику передавалися та продовжують передаватися традиції, історія та національна ідентичність. Досягнення українських вокальних ансамблів та диригентів визнані як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Українські вокальні ансамблі та диригенти беруть участь у престижних конкурсах, фестивалях та концертних турах. Їхні виступи здобувають визнання за виняткову вокальну якість, музичність та емоційну глибину. Українські колективи діляться своєю унікальною музичною спадщиною з аудиторією по всьому світу, сприяючи міжкультурному обміну.

Однак сучасний світ швидко розвивається, технології постійно змінюються, і музична сфера не є винятком. У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Їх застосування дозволяє зберегти традиції та одночасно розвиватися відповідно до вимог сучасного світу.

Інноваційні підходи передбачають застосування нових методів навчання, сучасних технологій та інструментів для вдосконалення вокальних і диригентських навичок. Вони допомагають студентам більш ефективно вивчати музичну теорію, аналізувати твори, здійснювати записи та обробку звуку, експериментувати зі звучанням та аранжуванням. Використання нових форматів навчання, таких як онлайн-курси, вебінари, відеоуроки дозволяє отримувати доступ до професійного навчання з будь-якого місця у зручний для студента час.

Завдяки інноваційним підходам молоді виконавці та диригенти можуть бути в курсі останніх тенденцій у музичній індустрії, відкривати нові можливості для творчості та використовувати сучасні засоби для створення унікальних музичних композицій. Впровадження інновацій сприяє розширенню меж музичного мистецтва, створює нові шляхи самовираження та сприяє його розвитку.

Отже, впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва відіграє важливу роль, адже дозволяє поєднувати багаторічні традиції з сучасними досягненнями, створювати унікальні твори та реалізовувати нові творчі ідеї. Інноваційні підходи допомагають українським вокальним ансамблям та диригентам залишатися актуальними, конкурентоспроможними і відкривають перед ними безмежні можливості для творчого розвитку в музичному світі. Впровадження інновацій є ключовим фактором у забезпеченні прогресу та просування українського вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва на міжнародну арену.

Огляд літератури і методології. Дослідженням інноваційних підходів до підготовки фахівців музичної галузі займається велика кількість вітчизняних науковців: Волков С. М. [1], Сідлецька Т. І. [4], Фоломєєва Н. А. [5], Шиманський П. Й., Гаврилюк В. Є, Тиможинський В. А. та Чепелюк В. А. [6], Куришев Є. В. [7], Остапенко Л. В., Нарожна Н. І. та Сінельнікова В. В. [8], Михаськова М. [9], Кушка Я. С. [14], Степко М. Ф., Болюбаш Я. Я. та Шинкарук В. Д. [16], Гаврілова Л. Г. [17], Карпенко Є. В. [18] та інші. Однак недостатньо дослідженим залишається питання впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва.

В процесі дослідження використані загальнонаукові методи пізнання: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, асоціації та аналогії.

Результати дослідження.

Підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України та світу.

Формування системи музичної освіти в Україні розпочалося в 30-х роках ХХ століття. Концептуальна єдність навчально-виховного процесу, яка була визначальною в організації музичної освіти, забезпечувала дотримання в навчанні єдиних стандартів та критеріїв якості освіти. Разом з тим, вона

позбавляла ініціативи навчальні заклади. До здобуття Україною незалежності методика організації навчального процесу в музичних закладах мала свою специфіку. При підготовці фахівців головним був особистісний підхід, спрямований на розвиток внутрішнього світу здобувача освіти та формування його ціннісної свідомості, а також наставництво, яке передбачає здобуття знань та формування навичок під наглядом досвідченого педагога-наставника [1, с. 208]. Тотальна централізація управління освітою та уніфікація методичного забезпечення унеможлиблювала оновлення навчального процесу і використання інноваційних підходів до підготовки фахівців музичної галузі.

Після здобуття Україною незалежності в музичній освіті відбулися значні зміни. Заклади вищої освіти отримали більшу самостійність у визначенні змісту освіти та шляхів її розвитку. Були створені різноманітні за структурою заклади освіти нового типу. Відкрилась велика кількість нових факультетів та кафедр.

На сьогоднішній день Україна має трирівневу систему музичної освіти, яка представлена музичними академіями, коледжами та музичними школами [2, с. 192]. Підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва здійснюється в музичних академіях, які після освітньої реформи 2014 року отримали статус закладів вищої освіти IV рівня акредитації: Київській національній музичній академії України імені П. І. Чайковського, Львівській національній музичній академії імені М. Лисенка, Одеській національній музичній академії імені А. В. Нежданової, Харківській національній академії мистецтв імені І. П. Котляревського, Дніпропетровській академії музики імені М. Глінки [3]. Навчання виконавців вокальних ансамблів, диригентів, викладачів та інших фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва проводиться на диригентському (хорового та симфонічного диригування) та вокальному факультетах [4, с. 465]. Воно триває п'ять років за наявності попередньої музичної освіти, яка здобувається в музичному коледжі або музичній школі.

Музичні академії самостійно визначають зміст освіти, встановлюють форми та методи проведення навчального процесу, напрями наукових досліджень. При цьому враховуються державні стандарти та критерії якості освіти.

Студенти навчаються у досвідчених викладачів, які є визнаними професіоналами у своїх галузях. В свою чергу, викладачі забезпечують керівництво та наставництво, допомагаючи студентам розвивати свої вміння та навички.

Загалом підготовка фахівців з вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України орієнтована на розвиток всебічно розвинених музикантів, які володіють технічною майстерністю, художньою чутливістю та вмінням спілкуватися з аудиторією. Випускники цих програм часто продовжують успішну кар'єру як виконавці,

диригенти, викладачі та інші фахівці вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва.

Більшість навчальних програм, які пропонуються українським студентам, базується на класичній системі викладання музики, основні компоненти якої включають теорію, практику та виконавську майстерність.

Теоретична складова включає вивчення музичної теорії, музичної форми, гармонії, контрапункту, аналізу музичних творів, історії музики, методики роботи з колективом. Студенти отримують теоретичні знання, які допомагають їм розуміти структуру й елементи музичних композицій.

Практична складова передбачає активне музикування, репетиції, індивідуальні та групові заняття з викладачами. Студенти вдосконалюють свої навички гри на музичних інструментах або співу, а також займаються ансамблевою грою та виконанням музичних творів у складі ансамблів, оркестрів чи хорів.

Важливою складовою системи викладання є виконавська майстерність. Студенти мають можливість практично застосовувати свої музичні навички на сцені або під час виступів. Вони отримують практичний досвід виступів перед аудиторією та можуть продемонструвати свої музичні здібності та творчість.

Класична система викладання передбачає використання традиційних підходів до навчання, серед яких варто відзначити наступні:

- *вокальний тренінг*. Розвиваються вокально-технічні навички, такі як управління диханням, розширення вокального діапазону, дикція, інтерпретація тощо. Студенти отримують індивідуальні уроки вокалу та беруть участь у заняттях вокального ансамблю, щоб покращити свої вокальні навички та ансамблеве виконання, засвоїти різноманітні вокальні техніки [5, с. 60];

- *аналіз партитур*. Студенти вчать аналізувати музичні партитури, розуміючи структуру, гармонію, мелодію, ритм, художній образ творів. Вони вивчають історичні та теоретичні аспекти репертуару, який виконують, що допомагає їм точно інтерпретувати та передавати задум композитора [6, с. 220];

- *репетиційні техніки*. Студенти вивчають мистецтво диригування та керівництва репетиціями. Вони практикують диригентську техніку, інтерпретацію жестів, ритміку та виразну комунікацію, щоб ефективно керувати вокальними ансамблями та оркестрами під час репетицій та виступів;

- *виконавська практика*. Студенти беруть участь у різноманітних виконавських заходах, включаючи концерти, сольні виступи та ансамблеві колаборації, щоб розвинути свою сценічну майстерність, музичну виразність і навички спілкування з колегами-музикантами [7, с. 76];

- *ансамблева підготовка*. Студенти вчать співпрацювати у вокальних ансамблях, розвиваючи такі навички, як злиття, інтонування та ансамблева

динаміка. Вони практикують ансамблевий репертуар, вокальну гармонізацію та групову інтерпретацію під керівництвом досвідчених керівників ансамблю;

- *вивчення репертуару*. Студенти вивчають широкий спектр вокального репертуару, включаючи класичні, народні та сучасні твори. Вони вивчають історичний та культурний контекст репертуару, поглиблюючи розуміння музики, яку виконують;

- *майстер-класи та воркшопи*. Студенти відвідують майстер-класи та воркшопи, які проводять відомі вокалісти, диригенти та музиканти. Зазначені заходи надають додаткові знання, техніки та настанови від експертів у цій галузі, збагачуючи їхні музичні знання та навички [8, с. 63].

Згадані традиційні підходи, які використовуються в музичних закладах вищої освіти України, спрямовані на розвиток та вдосконалення навичок і знань фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Однак важливо зазначити, що вони потребують оновлення та доповнення інноваційними методами навчання, сучасними технологіями та інструментами, щоб відповідати новітнім вимогам і викликам, які стоять перед музичною освітою.

Отже, при підготовці майбутніх викладачів музичних дисциплін та інших фахівців музичної галузі важливо поєднувати традиційні підходи, які забезпечують міцний музичний фундамент, з інноваційними підходами. Однак, перш ніж перейти до їх розгляду, вважаємо за потрібне ознайомитися з зарубіжним досвідом підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, який є дуже важливим для України, у тому числі з огляду на її інтеграцію до Європейського Союзу.

Підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в різних країнах світу має свої особливості, зумовлені культурними, історичними й освітніми контекстами, та суттєво відрізняється від підготовки фахівців в музичних закладах вищої освіти України. Ці відмінності фіксуються вже на початковому етапі здобуття музичної освіти, тобто під час навчання в школі. В більшості країнах світу музика є окремою дисципліною в навчальних планах. Однак у Нідерландах, Німеччині та Польщі вона включена до курсу «Мистецтво» разом з іншими предметами, такими як візуальне мистецтво, танці і драма. Особлива увага інтеграції музики з іншими видами мистецтва приділяється також у Чехії, Словаччині, Австрії та Норвегії. Наприклад, тісний зв'язок між музикою та танцями підкреслюється в навчальних програмах Норвегії [9, с. 75]. Хоча обов'язкове вивчення музики в початковій школі є загальною рисою багатьох освітніх програм, в тому числі, українських, після 14 років ця дисципліна в різних країнах вважається необов'язковою або варіативною. Внаслідок економічної кризи та інших факторів є певний тиск на школи з метою зосередження на «основних» предметах, таких як мова, математика тощо.

Проаналізуємо особливості підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в Польщі, Латвії, Фінляндії, Німеччині та Великій Британії.

• *Польща.* Підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в Польщі здійснюється в Музичній академії ім. Станіслава Монюшко, Музичній академії Фредеріка Шопена та інших музичних закладах вищої освіти [10; 11]. Основна увага акцентується на виконавських уміннях та навичках майбутніх фахівців, тобто фахова музична освіта в цій країні має музично-практичну спрямованість. Одна з особливостей підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в польських закладах вищої освіти – це невелика кількість годин, яка надається педагогічній складовій. Це обумовлено тим, що увага акцентується на забезпеченні технологічного рівня інструментальних умінь, диригентським навичкам, теоретичним та історичним знанням.

• *Латвія.* Програми підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва та інших спеціалістів музичної галузі у музичних закладах вищої освіти Латвії розробляються з урахуванням сучасних тенденцій розвитку музичного мистецтва. При цьому враховуються модні віяння (електронна музика, рок, джаз тощо). Крім того, програми розробляються з урахуванням тенденцій розвитку музичного мистецтва в майбутньому. Найбільш популярними закладами вищої освіти, в яких проводиться підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва є Латвійська академія музики та Латвійський університет.

• *Фінляндія.* Підготовка фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в музичних закладах вищої освіти Фінляндії, таких як Гельсінський університет та Академія Сібеліуса, заснована на вивченні власної національної музичної культури та культури інших країн [12]. Ґрунтовна музично-теоретична підготовка студентів не передбачається навчальними програмами. Багато уваги приділяється формуванню ансамблевих виконавських навичок.

• *Німеччина.* Основною особливістю підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в музичних закладах вищої освіти Німеччини є забезпечення зв'язку між навчанням та практичною й професійною діяльністю студента. Значна увага приділяється музично-педагогічній діяльності майбутніх фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Необхідно зазначити, що вища музична освіта в Німеччині, незалежно від обраної спеціалізації, є досить різносторонньою. Це зумовлено тим, що ще під час здобуття початкової освіти в школах музичне мистецтво поєднується з іншими видами мистецтва [13, с. 11-16].

• *Велика Британія.* Щоб стати фахівцем вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у Великій Британії, необхідно закінчити музичний коледж, термін навчання в якому складає 2-3 роки, а потім вступити в

університет чи професійний інститут. Щоб стати викладачем, крім закінчення музичного коледжу та музичної академії необхідно пройти спеціалізовані курси. Особливістю підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у Великій Британії є її спрямування на практичне виконання і орієнтація на гру та спів. Разом з тим, музично-теоретичній та музично-історичній підготовці приділяється менше уваги [14, с. 224].

Аналіз підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва в різних країнах дозволяє виявити кілька спільних рис:

- *акцент на виконавській майстерності.* У багатьох країнах, зокрема у Польщі, Фінляндії, Великій Британії, значна увага приділяється розвитку виконавських навичок майбутніх фахівців вокально-ансамблевого та диригентсько-хорового мистецтва. Практичні заняття та ансамблеве виконання відіграють центральну роль у навчальній програмі;

- *інтеграція музики з іншими видами мистецтва.* Деякі країни, такі як Польща, Нідерланди та Німеччина, інтегрують музичну освіту з іншими видами мистецтва, такими як образотворче мистецтво, танці та драматургія. Такий міждисциплінарний підхід спрямований на розвиток творчості та вивчення зв'язків між різними мистецькими дисциплінами;

- *акцент на національній та міжнародній музичній культурі.* Навчальні програми в різних країнах, таких як Фінляндія, наголошують на вивченні власної національної музичної культури, а також культурних традицій інших країн. Це розширює розуміння студентами музики та готує їх до різноманітного професійного середовища;

- *педагогічний компонент.* У різних країнах приділяється різна увага педагогічному компоненту. У Польщі, наприклад, на педагогічну підготовку відводиться відносно невелика кількість годин, тоді як у Німеччині значна увага приділяється музично-педагогічній діяльності майбутніх фахівців;

- *практична спрямованість.* Навчання вокально-ансамблевого та диригентському мистецтву часто має практичну спрямованість з акцентом на розвиток навичок інструментального та ансамблевого виконавства. Це помітно в навчальних програмах таких країн, як Латвія та Велика Британія, де практична гра та спів мають пріоритет;

- *різноманітна тривалість навчання та освітні траєкторії.* Тривалість навчальних програм може відрізнятися в різних країнах. Наприклад, у Великій Британії музичний коледж можна закінчити за 2-3 роки, а потім вступити до університету чи професійного інституту. Крім того, для тих, хто прагне стати викладачем, можуть знадобитися спеціалізовані курси;

- *обмежений акцент на теорії та історії музики.* У деяких країнах, наприклад, у Фінляндії та Великій Британії, музично-теоретичній та музично-історичній підготовці приділяється відносно мало уваги, у той час як практичні навички є пріоритетними [15].

Важливо зазначити, що зазначені характеристики не є вичерпними і можуть відрізнятися в різних країнах. Підхід кожної країни до підготовки фахівців з вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва відображає її унікальну освітню філософію, культурний контекст і професійні вимоги.

Таким чином, основними підходами, що використовуються у підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентсько-хорового мистецтва в Польщі, Латвії, Фінляндії, Німеччині та Великій Британії є: акцент на виконавській майстерності, інтеграція музики з іншими видами мистецтва, вивчення національної та світової музичної культури, педагогічний компонент, практична спрямованість, різноманітність освітніх траєкторій, обмежений акцент на теорії та історії музики. Зазначені підходи відображають різне ставлення до підготовки фахівців з вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва й підкреслюють важливість практичних навичок, міждисциплінарної співпраці, культурної обізнаності, педагогічної підготовки та балансу між технічною майстерністю і художнім вираженням. Важливо розглядати ці підходи в контексті освітньої філософії, культурного контексту та професійних вимог кожної країни.

Зарубіжний досвід підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва є важливим для України з кількох причин, у тому числі з огляду на інтеграцію нашої держави до Європейського Союзу.

Європейський Союз встановив певні стандарти та орієнтири для освіти та культурного розвитку. Вивчаючи та переймаючи зарубіжний досвід підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, Україна може привести свою освітню практику у відповідність до європейських стандартів. Це може сприяти визнанню та порівнянності кваліфікацій, що полегшить українським фахівцям інтеграцію в європейський ринок праці та співпрацю з європейськими митцями та інституціями. При цьому вона має враховувати вітчизняний конкурентоздатний досвід [16, с. 383].

Доступ до іноземного досвіду навчання може підвищити конкурентоспроможність українських фахівців на міжнародному рівні. Навчаючись на визнаних європейських програмах, українські фахівці можуть набути навичок, знань та мистецького чуття, які цінуються та затребувані в європейському культурному ландшафті. Це може збільшити їхні шанси на міжнародну співпрацю, виступи та кар'єрні можливості.

Інтеграція міжнародного досвіду у підготовку фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва може сприяти культурному обміну та співпраці між Україною та європейськими країнами. Обмін знаннями, методиками та мистецькими перспективами може допомагати взаєморозумінню, оцінці та співпраці у сфері музичного мистецтва, що дозволить українським митцям долучитися до ширшої європейської мистецької спільноти.

Інтеграція до Європейського Союзу сприятиме мобільності митців та освітян між країнами-членами. Знайомство з зарубіжним досвідом та практиками навчання дозволить їм навчатися, працювати та співпрацювати в різних європейських країнах. Така мобільність може призвести до знайомства з різноманітними мистецькими середовищами, обміну ідеями та творчими підходами.

Залучення іноземного досвіду навчання у сфері вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва може слугувати формою культурної дипломатії для України. Демонструючи прагнення до міжнародної співпраці та дотримання європейських культурних норм, Україна може зміцнити свої культурні зв'язки з європейськими країнами. Це сприятиме популяризації української музики та культури за кордоном, формуванню позитивного сприйняття та полегшенню культурних обмінів.

Інноваційні підходи до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва та переваги їх впровадження у закладах вищої освіти України.

Враховуючи вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, виділено інноваційні підходи, які мають на меті покращити навчальний процес, надати нові інструменти для практики та виконання, а також розширити творчі можливості майбутніх фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України. Нові методи навчання, сучасні технології та інструменти поступово інтегруються в освітні програми та є досить актуальними при підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. На сьогоднішній день такими підходами є: занурення у віртуальну реальність (VR), аналіз жестів, спільні репетиції на спеціалізованих онлайн-платформах, міждисциплінарна співпраця, композиторсько-виконавська співпраця, тренінги з підприємництва та мистецького адміністрування, цифровий та етнопедагогічний підходи. Розглянемо кожен з підходів більш детально.

1. *Занурення у віртуальну реальність (VR)*. Зазначений підхід використовує можливості VR для створення захоплюючого та інтерактивного навчального середовища [17, с. 49]. Завдяки VR студенти можуть зайти у віртуальні концертні зали, оперні театри або репетиційні приміщення, де їх оточують реалістичні віртуальні виконавці та аудиторія. Це дозволяє їм практикувати і вдосконалювати свої навички. У віртуальному середовищі студенти можуть отримувати зворотній зв'язок і настанови від віртуальних викладачів або диригентів у режимі реального часу. Вони можуть вивчати різні техніки диригування, експериментувати з вокальними гармоніями та відточувати координацію свого ансамблю. Технологія VR може аналізувати їхні рухи, жести та вокальне виконання, надаючи миттєвий зворотній зв'язок щодо техніки, інтонації та виразності. Крім того, студенти можуть спілкуватися з іншими музикантами та диригентами з усього світу у

віртуальному просторі, беручи участь у спільних репетиціях, майстер-класах та виступах. Ця глобальна мережа митців розширює їхні перспективи, знайомить з різноманітними музичними стилями та сприяє культурному обміну. Ще однією перевагою віртуальної реальності є її універсальність у пристосуванні до різних стилів навчання. Студенти можуть обирати персоналізовані навчальні траєкторії, отримуючи доступ до певних модулів чи вправ, адаптованих до їхніх індивідуальних потреб. Впровадження технології віртуальної реальності у навчанні вокально-ансамблевому співу та диригентському мистецтву не лише покращує технічну майстерність, а й розвиває творчість та адаптивність. Студенти можуть досліджувати нетрадиційні виконавські простори, експериментувати з акустикою і навіть створювати віртуальні колаборації з іншими видами мистецтва, такими як образотворче мистецтво чи танець. Таким чином, занурення у віртуальну реальність – це інноваційний підхід, який революціонує підготовку фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва.

2. *Аналіз жестів.* Інноваційним підходом до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва є аналіз жестів. Цей підхід використовує передові технології для відстеження й аналізу жестів і рухів співаків вокальних ансамблів та диригентів. Аналіз жестів передбачає використання систем захоплення руху або натільних датчиків, які фіксують точні рухи співаків і диригентів під час репетицій і виступів. Ці системи можуть відстежувати рухи рук, жести, вираз обличчя та положення тіла. Зібрані дані аналізуються за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке надає детальний зворотний зв'язок про якість та ефективність жестів і рухів. Оцінюються такі аспекти, як чіткість, виразність, координація та відповідність музичним фразам. Співакам вокальних ансамблів аналіз жестів допомагає покращити виразну комунікацію та синхронізацію з іншими співаками. Він дозволяє зрозуміти, як їхні фізичні жести впливають на звучання та інтерпретаційну якість виступів. Отримуючи об'єктивний зворотний зв'язок, співаки можуть вдосконалити свої рухи, щоб краще передати бажаний художній задум. Для диригентів аналіз жестів дає уявлення про їхню диригентську техніку, комунікацію з ансамблем і загальну виразність. Він допомагає диригентам вдосконалити свої жести, щоб ефективно передавати музичні ідеї, динаміку та репліки вокальному ансамблю. Вони можуть визначити сфери для вдосконалення, підвищити чіткість своїх жестів і розвинути сильніший зв'язок з ансамблем. Зазначений інноваційний підхід сприяє глибшому розумінню зв'язку між фізичними жестами та музичним виконанням. Він дозволяє фахівцям вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва вдосконалити свою техніку, покращити експресивну комунікацію та досягти більшої синхронізації та єдності в ансамблі [18, с. 142].

3. *Спільні репетиції на спеціалізованих онлайн-платформах.* Інноваційним підходом до підготовки фахівців вокального ансамблевого та

диригентського мистецтва є використання онлайн-платформ, спеціально розроблених для спільних репетицій. Ці платформи використовують технології, що сприяють співпраці та взаємодії в режимі реального часу між учасниками вокальних ансамблів та диригентами, незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження. Прикладами таких платформ є:

- Jamulus – онлайн-платформа з відкритим вихідним кодом, яка уможливорює аудіо-співпрацю в реальному часі, забезпечує аудіозв'язок з низькою затримкою, що дозволяє співакам вокальних ансамблів і диригентам репетирувати разом і чути один одного синхронно;

- Soundjack – онлайн-платформа, призначена для потокового аудіо в реальному часі та спільної роботи. Вона пропонує аудіо з'єднання з низькою затримкою, що дозволяє співакам вокальних ансамблів і диригентам репетирувати разом, ніби вони знаходяться в одній кімнаті [19];

- Soundtrap – онлайн-платформа для музичної співпраці, яка дозволяє співакам вокальних ансамблів і диригентам репетирувати разом у режимі реального часу. Це віртуальна студія, де учасники можуть записувати та зводити свої голоси, ділитися треками та співпрацювати над музичними проектами;

- eJamming – онлайн-платформа, яка дозволяє співакам вокальних ансамблів та диригентам репетирувати та виступати разом у режимі реального часу. Вона забезпечує аудіозв'язок з низькою затримкою, синхронізований метроном, і такі функції, як чат і запис сесії;

- BandLab – хмарна платформа для створення музики та співпраці, яку можна використовувати для репетицій вокальних ансамблів. Вона пропонує такі функції, як багатодоріжковий запис, віртуальні інструменти та співпраця в режимі реального часу.

Хоча онлайн-платформи для співпраці стали незамінними інструментами для підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, важливо визнати, що вони мають певні обмеження. Такі фактори, як підключення до Інтернету, якість аудіо/відео та неможливість повного відтворення акустичного досвіду очних репетицій, можуть впливати на процес навчання. Тим не менш, ці платформи виявилися цінними ресурсами, що уможливають дистанційне навчання, сприяють мистецькому зростанню та забезпечують безперервність навчання вокальному ансамблю та диригуванню, особливо в часи, коли фізична присутність неможлива або недоцільна.

4. *Міждисциплінарна співпраця.* В межах цього підходу студенти, які вивчають вокальний ансамбль і диригентське мистецтво, тісно співпрацюють зі студентами з інших дисциплін, такими як інструменталісти, композитори, танцюристи, візуальні художники тощо. Вони беруть участь у спільних проектах, виступах і творчих починаннях, сприяючи створенню багатого і динамічного мистецького середовища. Завдяки спільним проектам студенти

отримують цінне розуміння творчих процесів інших митців, вчать адаптувати свої вокальні чи диригентські техніки для гармонійної роботи з різними інструментами чи танцювальними рухами, а також відкривають для себе інноваційні способи поєднання різних видів мистецтва. Міждисциплінарна співпраця сприяє розвитку комунікативних навичок та навичок роботи в команді, оскільки студенти вчать ефективно співпрацювати з різними фахівцями та знаходити спільні точки дотику в їхніх мистецьких пошуках. Вони набувають вміння слухати, реагувати та інтегрувати свої мистецькі внески в єдине ціле. Крім того, міждисциплінарна співпраця сприяє експериментуванню та інноваціям. Студентів заохочують розширювати межі, кидати виклик традиційним підходам і досліджувати нові мистецькі засоби вираження. Вони мають можливість переосмислювати класичні твори або створювати оригінальні композиції, що поєднують різні види мистецтва. Загалом, інноваційний підхід міждисциплінарної співпраці у підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва збагачує мистецький досвід студентів, розвиває творчі здібності та готує їх до динамічної кар'єри у світі музики, що розвивається [20, с. 265-266].

5. *Композиторсько-виконавська співпраця.* В межах цього підходу студенти активно взаємодіють з композиторами, працюючи разом над втіленням нових творів у життя. Завдяки композиторсько-виконавській співпраці студенти отримують безпосередній досвід роботи з композиторами та беруть участь у створенні нових музичних творів. Вони мають можливість досліджувати сучасний репертуар та експериментувати з інноваційними вокальними техніками. Такий підхід сприяє взаємному навчанню, де композитори краще розуміють можливості та нюанси вокального ансамблю та диригентського мистецтва, а виконавці – композиторське ремесло. Це сприяє розвитку симбіотичних відносин, які збагачують мистецьке зростання обох сторін. Практичне застосування композиторсько-виконавської співпраці у підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентсько-хорового мистецтва дозволяє студентам розвивати навички інтерпретації, імпровізації та спільного музикування. Це готує їх до взаємодії з сучасною музикою, адаптації до нових композиторських підходів та сприяє розширенню музичного репертуару.

6. *Тренінги з підприємництва та мистецького адміністрування.* Інноваційний підхід до підготовки фахівців у галузі вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва передбачає навчання підприємству та мистецькому адмініструванню. Завдяки включенню підприємництва та мистецького адміністрування до навчальної програми студенти отримують всебічне розуміння практичних аспектів музичної індустрії. Вони дізнаються про бюджетування, фандрейзинг, маркетинг, планування подій та управління проектами. Студенти вчать ефективно просувати себе, налагоджувати професійні зв'язки та орієнтуватися в складнощах музичної індустрії. Мистецьке адміністрування надає студентам знання та навички управління

мистецькими організаціями, такими як хорові колективи, оркестри чи музичні фестивалі. Вони дізнаються про організаційні структури, лідерство, стратегічне планування та фінансовий менеджмент, характерні для мистецького сектору. Ці знання готують їх до потенційних адміністративних ролей у музичних організаціях або навіть до заснування власних підприємств. Поєднуючи мистецьку майстерність з підприємницькими та адміністративними компетенціями, фахівці з вокального ансамблю та диригентського мистецтва стають всебічно розвиненими професіоналами, здатними успішно керувати своєю мистецькою кар'єрою. Вони здобувають навички, необхідні для організації концертів, пошуку фінансування, налагодження співпраці та ефективного донесення свого мистецького бачення до різних аудиторій. Таким чином, включення підприємництва та мистецького адміністрування як частини освіти для фахівців з вокального ансамблю та диригентського мистецтва озброює їх діловою кмітливістю та управлінськими навичками, необхідними для процвітання в музичній індустрії. Поєднуючи мистецьку досконалість з підприємницьким мисленням та адміністративними знаннями, ці фахівці готуються до сталої та успішної кар'єри в динамічному світі музики [21].

7. *Цифровий підхід.* Зазначений підхід передбачає використання сучасних технологій для поліпшення процесу навчання та викладання, зокрема додатків та інтерактивних інструментів, спеціально розроблених для музичної освіти. Одним із прикладів таких додатків є Tonara Studio [22]. Додаток надає такі функції, як інтерактивні ноти, інструменти для практики та аналіз виконання. Студенти мають доступ до цифрових нот з інтерактивними елементами, такими як анотації, позначки та підсвічування, що покращує їхнє розуміння нотної грамоти та інтерпретації. Вони також можуть використовувати практичні інструменти, такі як метроном, тюнер і функції запису, щоб відточувати свою вокальну техніку і стежити за своїм прогресом. Функція аналізу виконання забезпечує візуальний зворотній зв'язок, показуючи студентам точність звуковисотності, ритм і динаміку, допомагаючи їм вдосконалювати свої виступи. Варто відзначити додаток MakeMusic, який об'єднує всі інструменти, необхідні для навчання, практики, виконання, дослідження та створення музики. Цінними для підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва є інтерактивні інструменти, такі як Skoove та MusicFirst. Skoove – це платформа, що пропонує інтерактивні уроки гри на фортепіано, які можуть бути корисними для студентів-диригентів для розвитку їхніх навичок гри на клавіатурі. Розуміння гри на фортепіано має вирішальне значення для диригування, оскільки допомагає в аналізі партитури, гармонійному розумінні та підготовці до репетицій [23]. Додатки Choir Player та forScore розроблені спеціально для підготовки фахівців вокально-ансамблевого мистецтва. Choir Player пропонує бібліотеку хорового репертуару з високоякісними аудіозаписами кожної вокальної партії. Це дозволяє співакам самостійно практикувати свої партії, слухаючи професійних

вокалістів і підспівуючи їм. ForScore – це цифрова програма для читання нот, яка надає такі функції, як анотації, організація та синхронізація на різних пристроях. Він усуває потребу у фізичних нотах, дозволяючи вокалістам безперешкодно отримувати доступ до своїх вокальних партій та взаємодіяти з ними.

8. *Етнопедagogічний підхід.* У межах цього підходу студенти досліджують різні музичні традиції, народні пісні та культурні практики. Завдяки етнопедagogічному підходу студенти розвивають повагу та вдячність до різних музичних традицій і заохочуються включати елементи цих традицій у свої вокально-ансамблеві виступи та диригентську практику. Такий підхід сприяє міжкультурному діалогу та обміну, оскільки студенти співпрацюють з митцями та музикантами з різних культурних середовищ. Вони діляться власною культурною спадщиною, водночас навчаючись у інших, сприяючи створенню багатого та різноманітного мистецького середовища. Застосовуючи етнопедagogічний підхід, фахівці вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва розвивають ширший погляд на музику, глибше розуміють культурний контекст і збагачують своє мистецьке самовираження шляхом включення різноманітних музичних традицій у свої виступи та композиції [24, с. 66-67].

Впровадження інноваційних підходів, таких як занурення у віртуальну реальність (VR), аналіз жестів, спільні репетиції на спеціалізованих онлайн-платформах, міждисциплінарна співпраця, композиторсько-виконавська співпраця, тренінги з підприємництва та мистецького адміністрування до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України є актуальним з кількох причин.

По-перше, музична сфера постійно розвивається, і майбутнім фахівцям вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва важливо адаптуватися до цих змін. Впроваджуючи інноваційні підходи до навчання, такі як використання цифрових технологій, міждисциплінарна співпраця та нові методики викладання, заклади вищої освіти можуть забезпечити студентів необхідними навичками та знаннями для процвітання в сучасній музичній індустрії.

По-друге, впровадження інноваційних підходів сприяє розвитку креативності та мистецьких пошуків серед студентів. Заохочуючи їх мислити нестандартно, експериментувати з різними музичними стилями і техніками та співпрацювати з артистами різного походження, заклади вищої освіти можуть сприяти розвитку унікальних і самобутніх голосів у вокальному ансамблі та диригентському мистецтві. Це не лише збагачує навчальний досвід студентів, але й сприяє загальному розмаїттю та яскравості музичної сцени в Україні.

Інноваційні підходи сприяють міждисциплінарному навчанню та співпраці. Поєднуючи елементи музичної теорії, історії, технології та виконавства, студенти отримують всебічне розуміння різних аспектів

вокального ансамблю та диригентського мистецтва. Такий міждисциплінарний підхід підвищує їхню універсальність та адаптивність, дозволяючи їм вирішувати складні музичні проблеми.

Крім того, інтеграція інноваційних підходів готує студентів до вимог професійного світу. Надаючи можливості для практичного досвіду, такого як виступи, майстер-класи та стажування, заклади мистецької освіти можуть подолати розрив між академічним навчанням і реальним застосуванням. Таке практичне навчання дає студентам необхідні навички, впевненість та обізнаність у галузі для побудови успішної кар'єри у вокально-ансамблевому та диригентському мистецтві.

Отже, впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого мистецтва та диригування у закладах вищої освіти України має вирішальне значення для задоволення зростаючих потреб музичної індустрії, забезпечення конкурентоспроможності випускників та підвищення рівня мистецької освіти в країні. Однак важливо дотримуватися балансу між використанням цих технологій і збереженням фундаментальних принципів і традицій вокального ансамблевого та диригентського мистецтва.

Проблеми впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України та шляхи їх вирішення.

Попри повномасштабну війну в Україні музична галузь активно розвивається. Заклади вищої освіти продовжують працювати та здійснювати підготовку фахівців, які представляють різні сектори музичної індустрії. Незважаючи на складні умови, університети та академії здійснюють активні заходи для забезпечення якісної освіти, оновлення програм, застосування нових методик та технологій у навчальному процесі. Прикладом закладу вищої освіти, який адаптувався до нових викликів та продовжує розвиватися не дивлячись на складну ситуацію в державі, є Київський Університет імені Бориса Грінченка. На сьогоднішній день він є одним із лідерів серед вітчизняних закладів вищої освіти по впровадженню інноваційних методів навчання, сучасних технологій та інструментів. Університет має потужну матеріально-технічну базу та розвинуту ІТ-інфраструктуру. У ньому обладнана велика кількість комп'ютерних класів та мультимедійних аудиторій, які задіяні в навчальному процесі. Також в Університеті функціонує навчальний центр SMART, сертифікаційний центр Certiport, ICR-клас, навчальний кіберполігон, Лабораторія вбудованих систем та студії дистанційного навчання [26]. Варто відзначити створення Цифрового кампусу, який об'єднав всі електронні системи та забезпечив умови для постійного підвищення якості освіти і досліджень. Інноваційність і цифровізація є одним із основних стратегічних напрямів розвитку Університету на 2023-2027 роки [27].

Отже, завдяки використанню інноваційних методів навчання, сучасних технологій та інструментів Університет є конкурентоспроможним та здатним

забезпечити студентам високоякісну освіту. Однак на жаль, похвалитися такими досягненнями можуть не всі заклади вищої освіти, які займаються підготовкою фахівців музичної галузі. При здійсненні своєї діяльності вітчизняні університети та академії стикаються з проблемами, які уповільнюють процес реформування та впровадження інноваційних підходів до підготовки майбутніх фахівців, зокрема, вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Такими проблемами є:

- *неврахування сучасних тенденцій музичної індустрії у навчальних програмах.* Навчальні програми багатьох музичних закладів вищої освіти не враховують належним чином сучасні тенденції та вимоги музичної індустрії. Так, на сьогоднішній день існує необхідність у посиленні викладання підприємницьких навичок та їх інтегруванні у відповідні навчальні програми. Сьогодні, як ніколи, у студентів музичних закладів вищої освіти необхідно виробляти україноцентричний погляд на світ. У цьому напрямі вже є певні досягнення. Так, у Київському Університеті імені Бориса Грінченка з початку війни вилучили з освітніх програм, концертного та навчального репертуару всю російськомовну літературу, а україноцентричний погляд на освіту та виховання майбутніх фахівців є основною стратегією закладу;

- *невідповідність матеріального забезпечення вимогам сучасності.* Недостатні ресурси та застаріле обладнання створюють проблеми для ефективного впровадження інноваційних підходів. Київський Університет імені Бориса Грінченка виявився успішним у забезпеченні необхідних ресурсів для розвитку інноваційних підходів, що підтверджує, що ця проблема може бути вирішена. Однак на відміну від нього, багатьом музичним закладам вищої освіти бракує обладнання, аудіовізуальних засобів та комп'ютерних технологій, необхідних для сучасного викладання та досліджень. Обмежене фінансування та відсутність оновлення обладнання перешкоджають інтеграції інноваційних підходів у навчальний процес. Ситуацію ускладнює війна з Росією, внаслідок якої повністю зруйновано чи пошкоджено ряд закладів музичної освіти, а також знищено обладнання, необхідне для підготовки фахівців музичної галузі, в тому числі, вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва. Так, за даними Міністерства культури та інформаційної політики України, станом на початок червня 2023 року пошкоджень та руйнувань зазнало 115 закладів мистецької освіти, в тому числі закладів вищої освіти [28]. Зазначені дані є орієнтовними. Наразі в окупації перебуває майже вся Луганщина, а також значна частина Херсонської, Запорізької та Донецької областей, що ускладнює обчислення точної кількості зруйнованих та пошкоджених мистецьких закладів освіти;

- *недостатня увага до збереження та вивчення автентичного фольклору.* Збереження та вивчення автентичного фольклору є важливими аспектами музичної освіти, яким слід приділяти більшу увагу в музичних

зкладах вищої освіти. Автентичний фольклор є невід'ємною частиною культурної спадщини народу і втілює унікальність його музичної традиції. Збереження та вивчення автентичного фольклору в музичних закладах вищої освіти сприяє розвитку творчого потенціалу студентів, формуванню їх музичного смаку та розумінню культурного контексту;

• *відсутність налагодженої системи міжнародного стажування для викладачів.* Сфера музичної освіти вимагає безперервного навчання та ознайомлення з новими методиками та підходами. Без належної підготовки та наставництва викладачам важко впроваджувати інноваційні практики у свій навчальний процес, що гальмує загальний прогрес навчальних програм. Налагоджена система стажування може значно сприяти зростанню та розвитку викладачів. Стажування надає педагогам-початківцям можливість спостерігати за роботою досвідчених наставників і вчитися у них, отримуючи цінну інформацію про ефективні методи викладання. Працюючи пліч-о-пліч з досвідченими професіоналами, викладачі можуть на власні очі побачити, як застосовуються інноваційні підходи до підготовки фахівців музичної галузі в реальних аудиторіях. Цей практичний досвід у поєднанні з наставництвом і порадами дає їм змогу стати більш впевненими та ефективними викладачами. Знайомство зі світовими тенденціями та передовими практиками в музичній освіті, а також встановлення контактів з колегами з інших країн забезпечить налагоджена система міжнародного стажування. Така система може сприяти участі викладачів у міжнародних конференціях, семінарах та майстер-класах, де вони матимуть можливість представити свої дослідження та обмінятися думками з колегами з різних країн. Зазначені заходи сприяють розширенню професійних зв'язків та відкривають можливості для співпраці та обміну ідеями. Враховуючи значення міжнародного стажування, музичні заклади вищої освіти можуть сприяти викладачам у встановленні контактів з міжнародними університетами, організувати інформаційні сесії про можливості міжнародного обміну та надавати підтримку щодо вибору закладу вищої освіти для стажування, допомогу в підготовці необхідних документів та вирішенні адміністративних питань;

• *низька цифрова компетентність викладачів музичних закладів вищої освіти.* Проблема низької цифрової компетентності викладачів музичних закладів вищої освіти в Україні є актуальною і вимагає уваги. З розвитком технологій та цифрових інструментів в музиці стає все більш важливим, щоб викладачі мали достатні знання та навички для ефективного використання цифрових ресурсів у своїй практиці. Отримання цих знань та навичок уповільнює обмежений доступ до цифрових ресурсів та інфраструктури, недостатня підготовка викладачів щодо використання цифрових інструментів та технологій у своїй практиці, відсутність мотивації та підтримки з боку адміністрації та колег, яка може впливати на бажання викладачів розвивати свою цифрову компетентність. Для ефективної

організації освітнього процесу в Київському Університеті імені Бориса Грінченка створена система розвитку цифрової компетентності для викладачів. Для саморозвитку викладачів в даному напрямі пропонуються статті та інструкції по роботі з цифровими ресурсами та сервісами. Приклад цього закладу вищої освіти свідчить про ефективність впровадження таких систем розвитку цифрової компетенції.

Вирішення зазначених проблем потребує здійснення наступних заходів:

- *оновлення навчальних програм.* Щоб не відставати від вимог музичної індустрії, що постійно змінюються, навчальні програми необхідно регулярно переглядати та оновлювати. Цей процес має включати співпрацю з провідними експертами в галузі музичної освіти, які можуть надати цінну інформацію про сучасні тенденції, методики та методології. Враховуючи їхній досвід, навчальні програми можна адаптувати відповідно до галузевих стандартів та мінливих потреб сучасного світу;

- *забезпечення навчальних закладів необхідним технічним обладнанням.* Вкрай важливо, щоб музичні заклади освіти мали доступ до сучасного технічного обладнання. Цього можна досягти за допомогою програм державної підтримки, якими передбачається виділення коштів на придбання та обслуговування необхідного обладнання. Крім того, можна налагодити партнерство з компаніями, зацікавленими у підтримці музичної освіти, що дозволить придбати обладнання за рахунок благодійних внесків або спонсорської допомоги;

- *збереження автентичного фольклору.* Держава може відігравати важливу роль у підтримці досліджень та збереженні автентичного фольклору. Необхідно запровадити програми фінансування для сприяння дослідницьким проектам, документуванню та архівуванню традиційних музичних практик. Крім того, можна надавати фінансову підтримку культурним заходам і фестивалям, які пропагують і демонструють унікальні музичні традиції, сприяючи глибшому розумінню культурної спадщини країни;

- *міжнародне стажування для викладачів.* Впровадження системи міжнародного стажування для викладачів музичних закладів вищої освіти може принести велику користь їхньому професійному зростанню та розвитку. Система стажування може включати партнерство з професійними ансамблями, оркестрами та музичними закладами, де можна набути практичний досвід, ознайомитися з кращими практиками та отримати зворотній зв'язок від досвідчених професіоналів. Таке партнерство може покращити їхні викладацькі навички, ознайомити з інноваційними підходами та надихнути на нові ідеї;

- *підвищення цифрової компетентності викладачів.* Одним зі способів вирішення цієї проблеми є надання викладачам можливості проходити спеціалізовані курси та навчальні програми з цифрової компетентності. На

прикладі Київського Університету імені Бориса Грінченка можна побачити, що заклади вищої освіти можуть організовувати тренінги та семінари, де викладачі отримують практичні навички використання цифрових інструментів, програмного забезпечення та технологій в музичному навчанні. Також важливо створити доступні ресурси та платформи для самостійного навчання викладачів. Це можуть бути онлайн-курси, вебінари, відеоуроки та посібники, які допоможуть викладачам ознайомитися з новими цифровими інструментами та методиками. Організація внутрішніх мережових форумів і груп, де вони зможуть обмінюватися досвідом та практичними порадами, також може сприяти підвищенню цифрової компетентності. Партнерство зі сторонніми організаціями та фахівцями в галузі цифрових технологій може бути ще одним способом підвищення цифрової компетентності викладачів;

• *розширення репертуару викладачів.* Запровадження програми професійного розвитку для викладачів може розширити їхні знання та навички в різних музичних жанрах і стилях. Програма може включати майстер-класи, семінари та тренінги, що проводяться відомими музикантами та експертами з різних музичних напрямків. Крім того, створення можливостей для викладачів виступати з концертами та проводити майстер-класи для студентів може збагатити їхній практичний досвід та сприяти більш динамічному навчальному середовищу.

Впроваджуючи ці рішення, музичні заклади вищої освіти України можуть подолати виклики, з якими вони стикаються сьогодні, та впровадити інноваційні підходи до підготовки фахівців з вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва.

Висновки та пропозиції. Впровадження інноваційних підходів до підготовки фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України є необхідним для забезпечення високої якості освіти, розвитку творчого потенціалу студентів, пристосування до сучасних вимог музичної індустрії та підготовки конкурентоспроможних спеціалістів, що відповідають міжнародним стандартам.

Підготовка фахівців з вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва у закладах вищої освіти України переважно спирається на традиційні підходи, які потребують перегляду та оновлення. Для вирішення цієї проблеми необхідне впровадження інноваційних підходів, таких як: занурення у віртуальну реальність (VR), аналіз жестів, спільні репетиції на спеціалізованих онлайн-платформах, міждисциплінарна співпраця, композиторсько-виконавська співпраця, тренінги з підприємництва та мистецького адміністрування, цифровий та етнопедагогічний підходи.

Однак на заваді впровадженню зазначених підходів стоять складні виклики, серед яких неврахування сучасних тенденцій музичної індустрії у навчальних програмах, недостатнє ресурсне забезпечення, обмежена увага до автентичного фольклору, відсутність налагодженої системи міжнародного

стажування, низька цифрова компетентність викладачів. Вирішення цих проблем вимагає конкретних дій, включаючи забезпечення закладів вищої освіти України необхідним технічним обладнанням, оновлення навчальних програм, збереження автентичного фольклору, організацію міжнародного стажування, підвищення цифрової компетентності викладачів, розширення їх репертуару. Практичне значення дослідження полягає в тому, що воно може стати орієнтиром для закладів вищої освіти України, які спеціалізуються на підготовці фахівців вокально-ансамблевого та диригентського мистецтва, даючи їм змогу застосувати отримані результати та підвищити якість освіти в цій галузі.

References:

1. Волков С. М. (2003). Система мистецької освіти в культурі України 90-х років ХХ століття: традиції, реформи, перспективи: дисертація канд. мистецтвознав.: 17.00.0. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. К., 2003. 208 с.
2. Освіта збереже Україну! (20022).: матеріали I Всеукраїнських Прокіпенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. Харків, 2022. 192 с.
3. Довідник ВНЗ. Osvita.ua. 2023. URL: <https://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-123-0.html>
4. Сідлецька Т. І. (2012). Музична освіта в Україні: стан, проблеми. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2012. Вип. ХХІХ. 465 с.
5. Фоломєєва Н. А. (2021). Опанування вокально-виконавських прийомів у класі естрадного співу: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво. Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. 60 с.
6. Шиманський П. Й. (2018). Форми та методи самостійної роботи студента над хоровою партитурою. Шиманський П. Й., Гаврилюк В. Є, Тиможинський В. А., Чепелюк В. А.: навч.-метод. посіб. для студ. мист. навч. закл. I–IV рівнів акредитації спец. 025 «Музичне мистецтво». Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 220 с.
7. Куришев Є. В. (1989). Виконавська практика як форма професійної підготовки вчителя музики: навчальний посібник для студ. Київ: КДП, 1989. 76 с.
8. Остапенко Л. В. (2020). Шляхи оновлення та модернізації мистецької освіти в Україні. Остапенко Л. В., Нарожна Н. І., Сінельнікова В. В. Вінок митців і мисткинь. 2020. № 3 (192). 63 с. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-60-64](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-60-64)
9. Михаськова М. (2020). Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: Педагогічні науки). 2020. Вип. 1 (62). 75 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/340474216_FOREIGN_EXPERIENCE_OF_PROFESSIONAL_TRAINING_OF_THE_FUTURE_MUSIC_TEACHERS/fulltext/5e8bf8174585150839c642fa/FOREIGN-EXPERIENCE-OF-PROFESSIONAL-TRAINING-OF-THE-FUTURE-MUSIC-TEACHERS.pdf
10. Музична академія ім. Станіслава Монюшка. Mojaedukacja. 2023. URL: <https://mojaedukacja.com/universytety/wnz/akademia-muzyczna-im-stanislawa-moniuszki#spec>
11. Музичний Університет ім. Фридерика Шопена. Білий Орел. 2023. URL: <https://polcentrum.com/muzycznyi-universytet-im-fryderyka-shopena/>
12. University of the Arts Helsinki. Keystone. 2023. URL: <https://www.mba-magistratura.com/institutions/university-of-the-arts-helsinki>
13. Брайнін В., Нойман Р. (2007). Музично-педагогічна освіта в Німеччині і Болонський процес. Музика в школі. 2007. № 3. С. 11–16.
14. Кушка Я. С. (2003). Методика музичного виховання дітей: навчально-методичний посібник для студентів вищих музичних навчальних закладів 1–2 рівнів акредитації. Вінниця: ТІРАС, 2003. 224 с.

15. De Vugt A. European perspectives on music education. URL: <https://d-nb.info/1218867485/34>
16. Степко М. Ф. (2004). Вища освіта України і Болонський процес. Степко М. Ф., Боллобаш Я. Я., Шинкарук В. Д.: навч. посібник. Тернопіль: навч. книга. Богдан, 2004, 383 с.
17. Гаврілова Л. Г. (2015). Принципи формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Т. 46. № 2. 49 с. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/admin,+1210-4418-2-RV.pdf>
18. Карпенко Є. В. (2016). Природа диригентського жесту як феномену невербальної комунікації. Актуальні питання мистецької освіти та виховання. 2016. Вип. 1 (7). 142 с. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/apmov_2016_1_16.pdf
19. Howell I. SoundJack (2020).: The Unofficial Guide to Low Latency Online Music Making. IAN HOWELL, DMA. 2020. URL: <https://www.ianhowellcountertenor.com/>
20. Теряєва Л. А. (2015). Міждисциплінарні зв'язки у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів музики. Освітлогічний дискурс. 2015. № 2 (10). С. 265-266. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Admin,+25_%D0%A2%D0%B5%D1%80%D1%8F%D1%94%D0%B2%D0%B0_10.pdf
21. Федчишин В. (2022). Підприємницька освіта в креативних індустріях України. Федчишин В., Хоменко І., Зефф Д., Броуді К., Мороз Л., Карнаух А. Аналітичний звіт. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1mOOVXV_TgRxWdkteS4qe5TmBCgmMfEbn/view
22. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії. Київ: КНУКіМ, 2021. 384 с. URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/MUS_CONF_2021_Print-1-parol.pdf
23. Арджуан Н. Абхіджіт. (2021). Огляд програми Scoove для навчання фортепіано. Techlila. 2021. URL: <https://www.techlila.com/uk/skoove-piano-learning-app-review/>
24. Шумська Л. Ю. (2018). Методологічні підходи до формування професійної майстерності хорових диригентів у процесі магістерської підготовки. Психолого-педагогічні науки. 2018. № 3. С. 66-67. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/951/1/13.pdf>
25. Концепція цифровізації Київського Університету імені Бориса Грінченка на 2020-2022 роки. KUBG. 2020. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_7/concept_digital-20.pdf
26. Стратегія розвитку Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на 2023-2017 роки. KUBG. 2023. URL: <https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/documents/ksub-strategy.pdf>
27. Михайлов Д. (2023). Через війну в Україні пошкоджено понад 1,5 тисячі об'єктів культурної інфраструктури. З них майже третина – зруйновані. Суспільне новини. 2023. URL: <https://suspilne.media/497503-cerez-vijnu-v-ukraini-poskodzeno-ponad-15-tisaci-obektiv-kulturnoi-infrastrukturi-z-nih-majze-tretina-zrujnovani/>
28. Данькова Н. (2023). Бюджет 2023 року: Менше на медійно-культурну сферу, але більше на марафон і систему захисту інформації. Детектор.медіа. 2023. URL: <https://detector.media/rinok/article/205125/2022-11-19-byudzhets-2023-roku-menshe-na-mediyno-kulturnu-sferu-ale-bilshe-na-marafon-i-systemu-zakhystu-informatsii/>